

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 47/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen syövän sairastaneiden oikeudesta tulla unohdetuksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Lotta Hamarin/sd ym. kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 47/2026 vp:

Miten ja millä aikataululla Suomi reagoi EU:n RTBF-lainsäädäntöön ja miten hallitus aikoo varmistaa, että jokaiselle syövän sairastaneelle turvataan oikeus tulla unohdetuksi tietyn ajan kuluttua hoidon päättymisestä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yhä useampi selviää syövästä ja elää entistä pidempään. Vuonna 2035 Suomessa ennakoidaan elävän peräti 480 000 syöpään sairastunutta tai siitä selvinnyttä ihmistä. Oikeus tulla unohdetuksi on tärkeää, jotta syövän sairastaminen ei leimaa ja eriarvoista yksilöä hänen koko elämänsä ajan.

Kuten kirjallisessa kysymyksessä todetaan, Suomessa ei ole erillistä lainsäädäntöä oikeudesta tulla unohdetuksi (Right To Be Forgotten, RTBF) syövän jälkeisessä elämässä.

Oikeudesta tulla unohdetuksi säädetään Euroopan unionin yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Sen mukaan rekisteröidyllä, kuten esimerkiksi syöpään sairastuneella potilaalla, on oikeus tulla unohdetuksi ja rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä. Tämä ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa tietojen käsittely perustuu lainsäädäntöön.

Potilastietojen käsittely Suomessa perustuu pääsääntöisesti *asiakastietolakiin*, jossa tietosuoja-asetuksen mukaisena käsittelyn oikeusperustana on lakisääteisen velvoitteen noudattaminen. Asiakastietolain tarkoittamia potilastietoja säilytetään niin kauan kuin niitä on välttämätöntä syöpäpotilaan hoitamiseksi sekä myös yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten. Tietojen säilyttämisellä mahdollistetaan myös syöpätutkimus ja yhä vaikuttavampien syöpähoitojen kehittäminen.

Potilaalla on oikeus tulla unohdetuksi tilanteissa, joissa tietoja on käsitelty esimerkiksi rahalaitoksissa ja vakuutusyhtiöissä potilaan suostumuksella. Terveystietojen käsittelyn on oltava vakuutuksen- ja lainanhakijalle ennakoitavaa, läpinäkyvää ja käsittelyä on rajattava vain välttämät-

tömään. Asiakastietolain perusteella myös syöpäpotilailla on oikeus kieltää asiakastietojensa luovuttamisen palvelunantajalta toiselle. Tätä oikeutta tulee täydentämään myös eurooppalaisesta terveystietoalueesta annetun, EHDS-asetuksen mukainen pääsyn rajoittamista koskeva oikeus.

Joka kolmas suomalainen sairastuu syöpään elämänsä aikana ja kaksi kolmesta paranee. Syöpä ei ole yksi sairaus vaan joukko satoja erilaisia sairaustyypppejä. Niiden diagnostiikka, hoito ja kuntoutus koskettavat lähes kaikkia terveydenhuollon osa-alueita perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon eri aloihin. Syövän hoidon tilanne Suomessa on pääosin hyvä, mutta kehitystyötä tehdään jatkuvasti ja aktiivisesti.

Euroopan komissio on nimennyt syövän yhdeksi suurimmista maailmaamme vaivaavista haasteista ja luonut syöväntorjuntasuunnitelman. Samoin Maailman terveysjärjestö (WHO) suosittaa, että jokaisen jäsenmaan tulisi laatia oma kansallinen syöpäsuunnitelma. Suomen ensimmäinen kansallinen syöpästrategia julkaistiin viime vuoden marraskuussa. Strategialla pyritään ehkäisemään syöpään sairastumista, yhtenäistämään kansallisesti syövän toteamiseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyviä toimia, parantamaan syöpäpotilaiden elämänlaatua sekä edistämään syöpätutkimusta. Syövän kokeneiden syrjinnän ehkäisy on syöpästrategiatyötä läpileikkaava yhdenvertaisuusteema, ja oikeus tulla unohdetuksi -liittyvä kehittämistyö on nostettu osaksi Kansallista syöpästrategiaa. Strategian tiekartan toimeenpano valmistuu kesään mennessä. Yhdenvertaisuuden vahvistamistyötä tulee jatkaa ja sen edistäminen on välttämätöntä tehdä laajassa yhteistyössä.

Helsingissä 13.3.2026

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen